

Lärarhandledning för responsarbete med studenters texter

Nätbaserad undervisning

Källa: Svenska institutet (Webbinarium 25 mars 2021)

Föreläsare: Liivi Jakobson, Universitetslektor i svenska som andraspråk / Högskolan Dalarna

Doktorsavhandling: *Skriftlig lärarrespons för vuxna nybörjare i svenska som andraspråk: teoretiska perspektiv, responspraktik och uppfattningar* (2019 / Göteborgs universitet)

Vilken respons ger lärare i svenskundervisning och vad vill elever ha?

Ämne: Presentationen diskuterar framförallt de psykologiska-pedagogiska aspekterna i samband med respons. Frågor som behandlas avser framförallt sättet att ge respons på (t.ex. beröm och information) ur lärar- och elevperspektiv. Sedan diskuteras olika dilemman lärare behöver handskas med i responsarbetet i nätbaserad undervisning och till slut får vi tips och råd om medvetna didaktiska val som lärare kan göra för att engagera och motivera elever till lärande.

Avhandlingens tre forskningsområden

1. **Vad ger lärare respons på? (Responspraktik)**
What do teachers focus on and in what manner is feedback given?
2. **Vad har lärare för uppfattning om respons?**
What are the teachers' beliefs about feedback?
3. **Vad har elever för uppfattning om respons?**
What are the students' preferences concerning feedback?

Avhandlingen fokuserar på skriftlig respons på skrivande och uttal i nätbaserad undervisning och undersöker vad vi vet om lärarrespons.

Noterbart är att Liivi Jakobson framhåller att andraspråkskontext (främmandespråkskontext) är relativt utforskad i Norden – speciellt vad gäller nybörjare.

WEBBINARIETS RUBRIKER OCH INNEHÅLL

A. RESPONS

Respons = Feedback = Återkoppling = Formativ bedömning

Responskontext: Svarar på frågan hur man ger respons i ett språkklassrum.

Vem levererar: Lärare / Studenter / Digitala verktyg - exempelvis onlinekursen Learning Swedish <https://learningswedish.se/courses/11>

Omgivning och tidpunkt: Fysiskt klassrum / Nätbaserat klassrum / Blended learning (kombination av fysiskt och nätbaserat lärande) / På distans med eller utan virtuella möten / Synkront eller Asynkront / Kombination av Synkront och Asynkront

Typer av Respons: **Skriftligt** – på skrift och tal (uttal) / **Muntligt** - på skrift och tal (uttal)

1. Vad är formativ respons?

Till skillnad från *summativ bedömning*, som ofta handlar om att summera resultat i slutet av en kurs eller period, är *formativ bedömning* till för studenters lärande. I enlighet med det formativa arbetssättet ska man bedöma elever för att främja deras lärande. Detta innebär att respons är en grundbult i formativ bedömning och lärare måste vara medvetna om hur olika typer av respons påverkar studenters lärande.

- Ordet ”formativ” syftar på bedömningens / responsens formerande och utbildande karaktär och avser framtida lärande och utveckling
- Formativ respons förbättrar lärandet enbart om den är en del av lärandeprocessen – en del av undervisningen
- Formativ respons består av två viktiga komponenter:

Steg 1 Att läraren först tar fram belägg om studenternas prestation och identifierar dessa belägg

Steg 2 Att läraren sedan fattar beslut utifrån föregående steg för att anpassa undervisningen så att fortsatt lärande kan skapas

2. Varför är respons / formativ bedömning viktig?

Internationella studier har visat att formativ bedömning förmodligen är en av de effektivaste, och till och med den mest effektiva vägen, för att öka studenters prestationer

OBS! För många (andraspråks)lärare och andraspråksforskare är responsarbetet den viktigaste men också svåraste och mest tidskrävande delen av undervisningen.

3. Komplexitet med respons

En mängd specifikt individuella och kontextuella faktorer påverkar responsarbetet

4. Responsfokus och Responssätt

a. Responsanalysmodell - Två dimensioner av lärares responspraktik

- Responsfokus

Vad lärare koncentrerar sig på i sina kommentarer (Aktuell kontext)

- **Responssätt**
Hur lärare formulerar kommentarer (Psykologisk-pedagogiska aspekter)

5. Vad påverkar lärares responspraktik?

- Lärares personliga erfarenheter är den faktor som har störst påverkan på valet av respons
- Andra faktorer: den egna utbildningsbakgrunden, kollegornas synpunkter, institutionella förväntningar och studenters uppfattningar

Slutsats: Valet av respons beror på kontexten som läraren befinner sig i och psykologiska-pedagogiska aspekter som speglar mellanmännsliga relationer

B. RESPONSFOKUS

Vad lärare kommenterar i en text

1. **Innehåll**
2. **Organisation / Disposition**
3. **Språklig korrekthet / WFC – Written Corrective Feedback**
 - Grammatiska strukturer
 - Ordval
 - Stavning
 - Interpunktion
 - Språk generellt
4. **Hänvisning till kursmål**
5. **Hänvisning till läromedel**
6. **Skrivande generellt**
7. **Övrigt (utan fokus på skrivandet)**

C. RESPONSSÄTT

Hur lärare kommenterar en text

1. **Information**
 - Påståenden
2. **Kritik**
 - Specifik / Allmän
3. **Förslag**

• Påstående	Låg grad av lärarkontroll / Minst kontrollerande
• Fråga	Stödjande respons / Större handlingsfrihet
• Uppmaning	Hög grad av lärarkontroll
4. **Beröm**
 - Specifikt / Allmänt

RESPONSSÄTT

Läraren visar sin kontrollnivå
Elevcentrerad <--> Lärarcentrerad

Kontrollnivåer på en skala i fem steg
(Ytterligheterna bör undvikas)

Helt utan kontroll – Erbjudande av hjälp – Interaktiv – Auktoritativ – Auktoritär kontroll

Vad studenter vill ha

- De föredrar konkreta förslag och detaljerad respons - ogillar otydliga kommentarer
- De uppskattar både detaljerat beröm och konstruktiv kritik
- En del studenter värderar beröm / uppmuntran högt. Andra anser att beröm har en mildrande effekt på negativa kommentarer („Sugaring the pill“)

D. REKOMMENDATIONER

Responsätt

- Hitta åtminstone **en positiv specifik aspekt** i varje text så att studenter inte tror att allt är dåligt, vilket kan leda till frustration och besvikelse
- **Specifika kritiska kommentarer kan vara nödvändiga**, eftersom studenter annars kan tolka bristen på kritik som att allting var bra
- Beröm och kritik bör ges **genomtänkt, uppriktigt, tydligt och med försiktighet**
- Analysera och reflektera över hur **sammanhanget mellan beröm, konstruktiv kritik, förslag och information** ser ut
- Ge **konstruktiva och explicita förslag** på förbättringar
- Tydligt peka på aspekter som **tidigare inte fungerat men som nu fungerar bra**

Läraren bör undersöka och reflektera över sin egen respons

Syfte: Att tillföra nya aspekter och ny kunskap i sina egna kommentarer

- Vad kommenterar jag och hur gör jag det? Varför?
- Vilka responskategorier använder jag regelbundet?
- Finns det variation i kommentarerna över tid och mellan olika studenter?

- Är jag för kritisk eller berömmar jag ogrundat?
- Visar jag mig också som personlig läsare/lyssnare och inte bara som lärare eller examinator?
- Finns det kommentarer som tyder på att responsen inte är lämplig och till och med skadlig? All respons är inte effektiv!

Slutsats

Lärare: Reflektion ger ökad medvetenhet och skicklighet i responsarbetet

Studenter: Får möjlighet att i större utsträckning dra nytta av lärarrespons i sin språk- och kunskapsutveckling. Vilket leder till ökad språkutveckling!